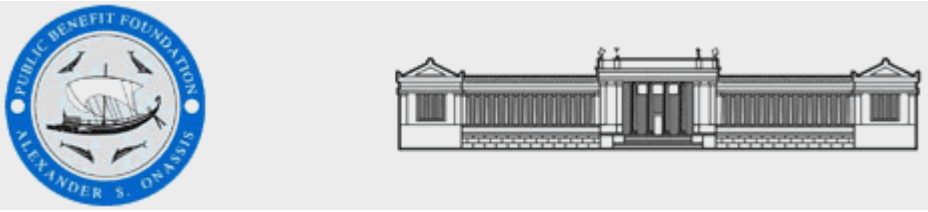
Νέα Υόρκη, ΗΠΑ. "Αθήνα-Σπάρτη: Από τον 8ο αι. π.Χ. έως τον 5ο αι. π.Χ." – Έκθεση

08/11/2006

Το Κοινωφελές Ίδρυμα Αλέξανδρος Σ. Ωνάσης
παρουσιάζει, σε συνεργασία με το Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο, την έκθεση

«ΑΘΗΝΑ-ΣΠΑΡΤΗ: Από τον 8ο αι. π.Χ. έως τον 5ο αι. π.Χ.»

στο Ωνάσειο Πολιτιστικό Κέντρο της Νέας Υόρκης

*Στην έκθεση **Αθήνα-Σπάρτη** περιλαμβάνονται αρχαία ελληνικά έργα τέχνης, όπως έργα πλαστικής, μεταλλοτεχνίας, μικροτεχνίας και αγγειογραφίας.*
Λακωνικά και Αττικά έργα τέχνης εκτίθενται για πρώτη φορά στις Η.Π.Α.

Μαρμάρινη προτομή του φερόμενου ως «Λεωνίδα». 480-470 π.Χ. Παριανό μάρμαρο. Βρέθηκε στην Ακρόπολη της Σπάρτης, στο ΝΔ μέρος του περιβόλου του ιερού της Αθηνάς Χαλκιοίκου. Σπάρτη, Αρχαιολογικό Μουσείο, 3365.

Στο Ωνάσειο Πολιτιστικό Κέντρο της Νέας Υόρκης εγκαινιάζεται, στις 5 Δεκεμβρίου 2006, η έκθεση *Αθήνα-Σπάρτη*, η οποία περιλαμβάνει σπάνια αρχαία έργα τέχνης από την Αθήνα και τη Σπάρτη. Μεταξύ των διαφόρων μοναδικών εκθεμάτων, ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν η μαρμάρινη προτομή ενός οπλίτη, φερόμενου ως «Λεωνίδα», από τα τέλη του 5ου αιώνα π.Χ.· ένα μαρμάρινο αγαλμάτιο Αττικής Κόρης του 5ου αιώνα π.Χ., από το Μουσείο της Ακρόπολης· χάλκινα ειδώλια οπλιτών από τη Σπάρτη, της περιόδου μεταξύ 8ου και 6ου αιώνα π.Χ.· μια πήλινη κύλικα του ζωγράφου του Αρκεσίλα από τον 6ο αιώνα π.Χ.· ένα μαρμάρινο αγαλμάτιο της Αθηνάς από τα μέσα του 4ου αιώνα π.Χ.· αττικά ανάγλυφα και επιτύμβια στήλη, των τελών του 5ου αιώνα π.Χ.· αιχμές βελών και δοράτων από το πεδίο της περίφημης μάχης των Θερμοπυλών, του 5ου αιώνα π.Χ. Τα 289 μοναδικής σημασίας αντικείμενα της έκθεσης, πολλά από τα οποία ταξιδεύουν για πρώτη φορά εκτός ελληνικών συνόρων, θα εκτεθούν στο Ωνάσειο Πολιτιστικό Κέντρο της Νέας Υόρκης μέχρι τις 12 Μαΐου 2007.

Η έκθεση *Αθήνα-Σπάρτη* αποτελείται από τρεις ενότητες, που εκπροσωπούν την πολιτιστική, πολιτική και οικονομική ιστορία των δύο σημαντικότερων πόλεων-κρατών της Αρχαίας Ελλάδας από τον 8ο έως τον 5ο αιώνα π.Χ. Προηγείται εισαγωγή που εξετάζει τις καλλιτεχνικές, κοινωνικές και πολιτιστικές εξελίξεις που σημειώθηκαν στις δύο πόλεις από την Ύστερη Γεωμετρική περίοδο μέχρι και την Αρχαϊκή περίοδο (8ος – 7ος αι. π.Χ.), μέσα από έργα μεταλλοτεχνίας, αγγειογραφίας και μικροτεχνίας. Σε αυτήν την περίοδο, παρόλο που η Σπάρτη δεν ακολούθησε ανάλογη πορεία με την Αθήνα ως προς τις μνημειακές κατασκευές, γνώρισε εντούτοις ιδιαίτερη άνθηση σε άλλα πεδία, όπως ήταν η μεταλλοτεχνία, η κεραμική και η μικροτεχνία, όπως φαίνεται από τα ελεφαντοστέϊνα ειδώλια, της περιόδου 700-650 π.Χ. που προέρχονται από το Ιερό της Ορθίας Αρτέμιδος.

Στην επόμενη ενότητα για την Αρχαϊκή περίοδο (700-480 π.Χ.) η έκθεση *Αθήνα-Σπάρτη* θέτει σε ισορροπία τις σύγχρονες απόψεις σχετικά με την άνιση πολιτισμική σχέση μεταξύ των δύο αρχαίων πόλεων-κρατών. Δίπλα στα απαράμιλλης καλλιτεχνικής αξίας αττικά έργα, προβάλλει τα επιτεύγματα των καλλιτεχνών της Σπάρτης και επιτρέπει στον θεατή να ανακαλύψει μια βαθιά και σύνθετη διάσταση στη λακωνική τέχνη, η οποία κατά κανόνα επισκιάζεται από την αττική. Φωτίζοντας τις εκλεπτύνσεις αυτές της λακωνικής τέχνης, η έκθεση *Αθήνα-Σπάρτη* περιλαμβάνει έργα εξαίσιας ομορφιάς, όπως για παράδειγμα ένα χάλκινο ειδώλιο της περιόδου 525-500 π.Χ., το οποίο αναπαριστά μια νεαρή δρομέα σε κίνηση, με εκφραστικό πρόσωπο, μακριά κυματιστά μαλλιά και όμορφο αθλητικό σώμα· μια σπάνια πήλινη λακωνική κύλικα από το 560 π.Χ., η οποία φέρει το εικονογραφικό θέμα του

πλούσιου βασιλιά Αρκεσίλα της Κυρήνης, καθώς επιβλέπει το ζύγισμα και το δεμάτιασμα ενός αρχαίου και πολύτιμου ιαματικού βοτάνου· μια κύλικα της περιόδου 560-550 π.Χ., η οποία είναι μία από τις πρώτες όπου απεικονίστηκε ο μύθος του Άτλαντα και του αδελφού του, Προμηθέα, καθώς υφίστανται τις αιώνιες τιμωρίες που τους επέβαλε ο Δίας. Μέσα από τα έργα αυτά, ο επισκέπτης της έκθεσης έχει τη σπάνια ευκαιρία να εξετάσει τις διαφορές των δύο ελληνικών πόλεων-κρατών, σε φιλοσοφικό, και κοινωνικοπολιτικό επίπεδο, απόηχοι των οποίων φτάνουν μέχρι τον πολιτισμό και την ανθρώπινη συμπεριφορά της εποχής μας.

Οι δύο επόμενες ενότητες της έκθεσης παρουσιάζουν αντιπροσωπευτικά έργα των καλλιτεχνικών εξελίξεων που σημειώθηκαν τον 5ο αιώνα π.Χ., στο γενικό πλαίσιο της συνεχώς μεταβαλλόμενης δυναμικής των σχέσεων μεταξύ των δύο πόλεων κατά τη διάρκεια των Περσικών Πολέμων (500-479 π.Χ.) και του Πελοποννησιακού Πολέμου (431-404 π.Χ.). Τα κρίσιμα αυτά γεγονότα επηρέασαν σε πολύ σημαντικό βαθμό την πολιτισμική υπόσταση και την καλλιτεχνική εξέλιξη της κάθε πόλης, όπως διαφαίνεται και μέσα από τα υπέροχα έργα τέχνης της έκθεσης, μεταξύ των οποίων συγκαταλέγονται μια αττική μελανόμορφη λήκυθος της περιόδου 500-490 π.Χ., ένα χάλκινο αγαλμάτιο αθλητή που χρονολογείται γύρω στο 500 π.Χ., καθώς και ένα ειδώλιο Νίκης από τα τέλη του 6ου αιώνα π.Χ.

Κατά τον 5ο αιώνα π.Χ., η αττική τέχνη έχει να επιδείξει κορυφαία έργα γλυπτικής και αγγειογραφίας, που έμελλε να επηρεάσουν την παγκόσμια τέχνη. Μεταξύ των εκθεμάτων, χαρακτηριστικά παραδείγματα αποτελούν ένα αναθηματικό ανάγλυφο με τη Δηλιακή Τριάδα και μια κρανοφόρος κεφαλή της Αθηνάς από τα τέλη του 5ου αιώνα π.Χ., καθώς και το αργυρό τετράδραχμο της Αθήνας από την περίοδο 450-404 π.Χ. Αντιθέτως, είναι εμφανώς λιγότερα τα λακωνικά έργα της ίδιας περιόδου, στα οποία περιλαμβάνονται αρκετά έργα μεταλλοτεχνίας και ελάχιστα δείγματα λακωνικής κεραμικής. Ομοίως, τα γλυπτά της Κλασικής περιόδου από τη Σπάρτη είναι λιγότερα από τα αντίστοιχα της Αρχαϊκής περιόδου. Στην έκθεση *Αθήνα-Σπάρτη* περιλαμβάνεται ένα σπάνιο παράδειγμα γλυπτικής από την εν λόγω περίοδο: το άγαλμα ενός οπλίτη, φερόμενου ως «Λεωνίδα», από την περίοδο 480-470 π.Χ., το οποίο έχει αποτελέσει αντικείμενο πολυάριθμων μελετών. Το άγαλμα αναπαριστά έναν οπλίτη που τρέχει (έναν πεζό στρατιώτη με πλήρη εξάρτυση), που θεωρείται ότι είναι ο Σπαρτιάτης βασιλιάς Λεωνίδας. Το 480 π.Χ., στις Θερμοπύλες, κατά τη διάρκεια των Περσικών Πολέμων, ο Λεωνίδας οδήγησε ένα ολιγομελές σώμα στρατιωτών εναντίον του κατά πολύ μεγαλύτερου περσικού στρατού. Καθώς ο Λεωνίδας και όλοι οι στρατιώτες του έπεσαν στη μάχη, αναδείχθηκαν σε σύμβολο της σπαρτιάτικης αυτοθυσίας εν ονόματι του γενικού καλού.

Αγαλμάτιο Αθλητή. Γύρω στο 500 π.Χ. Έργο αττικού εργαστηρίου. Βρέθηκε στην Ακρόπολη της Αθήνας. Αθήνα, Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο, 6445.

Κορύφωση στην αντιπαλότητα της Αθήνας και της Σπάρτης ήταν ο εμφύλιος ουσιαστικά πόλεμος που άρχισε το 431 π.Χ. και, με κάποια διαλείμματα, διήρκησε ως το 404 π.Χ. με νίκη της Σπάρτης και των συμμάχων της με τον οποίο κλείνει η έκθεση.
Λίγα είναι τα ευρήματα που σχετίζονται άμεσα με τα γεγονότα του πελοποννησιακού πολέμου. Δυο σημαντικές επιγραφές αναφέρονται στη συνθήκη μεταξύ Αθηναίων και Κερκυραίων και στην συνεισφορά χρημάτων στην Πελοποννησιακή συμμαχία από τις φιλικά σε αυτήν διακείμενες πόλεις. Τα αγγεία από τον κοινό τάφο που ανακαλύφτηκε πρόσφατα στην Αθήνα, μαρτυρούν το λοιμό που έπληξε την πόλη στη διάρκεια του πολέμου.

Στο εξής η μεν Αθήνα έχοντας χάσει την οικονομική και τη ναυτική της δύναμη θα εξακολουθήσει να είναι το μεγαλύτερο πνευματικό και καλλιτεχνικό κέντρο της αρχαιότητας, η δε Σπάρτη διατηρώντας τη στρατιωτική της δύναμη θα παίζει κάποιο ρόλο ισορροπίας στις μεταξύ των ελληνικών πόλεων διενέξεις.
Ουσιαστικά όμως η όλη κατάσταση προετοιμάζει τη διάλυση του σχήματος πόλεως-κράτους, την ενεργή ανάμιξη του βασιλιά Φιλίππου και την ανάληψη της ηγεσίας των ελληνικών δυνάμεων από τον Μέγα Αλέξανδρο για την εκστρατεία όλων των ελληνικών πόλεων στην Ανατολή.
Στην έκθεση περιλαμβάνονται αντικείμενα από τα εξής ελληνικά μουσεία: το Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο, το Αρχαιολογικό Μουσείο Σπάρτης, το Μουσείο της Ακρόπολης, το Επιγραφικό Μουσείο, το Αρχαιολογικό Μουσείο Κεραμεικού, το Νομισματικό Μουσείο, τη Γ΄ Εφορία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων, το Αρχαιολογικό Μουσείο Μαραθώνα, το Αρχαιολογικό Μουσείο Ολυμπίας και το Αρχαιολογικό Μουσείο Ρόδου. Επιπλέον, συμπεριλαμβάνονται εκθέματα προερχόμενα από την Εθνική Βιβλιοθήκη της Γαλλίας (Παρίσι), τα Μουσεία του Βατικανού (Πόλη του Βατικανού), το Μουσείο Καλών Τεχνών της Βοστώνης, καθώς και την Αμερικάνικη Νομισματική Εταιρεία (Νέα Υόρκη).

Μαζί με τον επιμελητή, στον κατάλογο της έκθεσης συνεργάστηκαν ο Δρ. Donald Kagan, Καθηγητής στην Έδρα Ιστορίας και Κλασικών Σπουδών Sterling του Πανεπιστημίου Γέηλ· ο Δρ. Paul Cartledge, Καθηγητής Ελληνικής Ιστορίας, Πρόεδρος της Σχολής Κλασικών Σπουδών και Εταίρος του Κολεγίου Clare στο Πανεπιστήμιο του Καίμπριτζ· εξέχοντες Έλληνες ιστορικοί και αρχαιολόγοι, όπως η κυρία Γεωργία Κοκκορού-Αλευρά, Καθηγήτρια Κλασικής Αρχαιολογίας στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, ο Δρ Ιωάννης Πίκουλας, Καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας (ΙΑΚΑ) και συνεργάτης του περιοδικού *Horos*, ο Δρ Ιωάννης Τουρατσόγλου, Επίτιμος Διευθυντής του Νομισματικού Μουσείου και του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου, η κυρία Ισμήνη Τριάντη, Καθηγήτρια Κλασικής Αρχαιολογίας στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων και πολλοί άλλοι. Τα λήμματα των 289 αντικειμένων συνέγραψαν 38 έλληνες αρχαιολόγοι από τα αντίστοιχα μουσεία και τις εφορείες αρχαιοτήτων και 7 επιμελητές ξένων μουσείων και συλλογών.

Την έκθεση *Αθήνα-Σπάρτη* επιμελήθηκε ο Δρ Νικόλαος Καλτσάς, Διευθυντής του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου.

Παράλληλα με την έκθεση, το Ωνάσειο Πολιτιστικό Κέντρο θα διοργανώσει διεθνές επιστημονικό συνέδριο, σειρά διαλέξεων στη Νέα Υόρκη, καθώς και δραματοποιημένες αναγνώσεις των έργων *Ιστορία του Πελοποννησιακού Πολέμου* του Θουκυδίδη και *Πέρσες* του Αισχύλου σε διάφορες αίθουσες.

Ωνάσειο Πολιτιστικό Κέντρο

Το Ωνάσειο Πολιτιστικό Κέντρο αποτελεί το δημόσιο βήμα του Ιδρύματος Ωνάση στην Αμερική, το οποίο είναι Θυγατρικό του Κοινωφελούς Ιδρύματος «Αλέξανδρος Σ. Ωνάσης» που δημιουργήθηκε το 1975, μετά τον θάνατο του Έλληνα εφοπλιστή Αριστοτέλη Ωνάση. Το Ίδρυμα Ωνάση Νέας Υόρκης έχει ως σκοπό να διαδώσει τον ελληνικό πολιτισμό όλων των εποχών στις Η.Π.Α. Το Πολιτιστικό Κέντρο του Ιδρύματος προσπαθεί να φέρει το κοινό σε επαφή με σημαντικές πτυχές του ελληνικού πολιτισμού, διοργανώνοντας τακτικά εκθέσεις, διαλέξεις, μουσικές εκδηλώσεις, φιλολογικές βραδιές και θεατρικές παραστάσεις.

Περισσότερα στοιχεία σχετικά με το Ίδρυμα και το Ωνάσειο Πολιτιστικό Κέντρο μπορεί κανείς να αναζητήσει στον ηλεκτρονικό κόμβο www.onassisusa.org. Το Ωνάσειο Πολιτιστικό Κέντρο, που στεγάζεται στον Ολυμπιακό Πύργο (στον αριθμό 645 της Πέμπτης Λεωφόρου, στη Νέα Υόρκη — είσοδος από την 51η και τη 52η Οδό) είναι ανοιχτό για το κοινό από τις 10 π.μ. μέχρις τις 6 μ.μ., Δευτέρα έως Σάββατο. Η είσοδος είναι ελεύθερη.